

Uitkijken naar gekleurde Strandleeuweriken!

De aantallen Strandleeuweriken in Scandinavië nemen al geruime tijd af. Om de oorzaken hiervan te achterhalen is in 1990 een onderzoek gestart. De voorlopige resultaten van broedbiologisch onderzoek in zuidelijk Lapland wijzen erop dat het broedsucces normaal is; opvallend is wel dat het aandeel adulte mannetjes in de populatie hoger is dan dat van adulte vrouwtjes. Ongeveer 50 vogels, zowel volwassen als onvolwassen dieren, zijn inmiddels gekleurde. Dit heeft tot nu toe vijf terugmeldingen uit de overwinteringsgebieden opgeleverd: één uit Jutland, één uit het zuiden van Noorwegen en drie van de Zweedse westkust. Dit zijn de eerste terugmeldingen van Strandleeuweriken uit Lapland. De kans bestaat dat gekleurde vogels in de winter in Nederland opduiken, vooral tijdens streng winterweer. Vogelaars worden daarom opgeroepen om iedere Strandleeuwerik nauwkeurig te bekijken. Maak een gedetailleerde beschrijving van het aantal ringen en hun positie op de poten van de vogels. Iedere vogel is uitgerust met een aluminium ring en 1-3 kleurringen. Waarnemingen gaarne inzenden aan: *Sören Svensson, Ekologiska Institutionen, Ekologihuset, S-223 62 Lund, Sweden.*

Kaart Biebrza-moerassen

Sinds kort is er een goede kaart van de Biebrza-moerassen in Polen (zie ook de boekbespreking van Joke Winkelman in *Limosa* 92/4). Behalve twee plattegronden (zuid- en middenbekken, 1 : 50 000) biedt de uitgave informatie over het waarnemen van vogels, overnachtingsmogelijkheden en eetgelegenheden. Vogelaars die dit rijke gebied willen bezoeken doen er goed aan deze kaart te bestellen door het overmaken van DM 10,- op *Bank Spółdzielczy w Hajnówce, PTOP, Nr. 905217-1430-2710*. Via de aanschaf van deze uitgave steunt men tevens de natuurbescherming in NO-Polen.

Gegevens over vervolging van Knobbelzwanen

De Knobbelzwaan veroorzaakt schade en overlast in de landbouw. Om de schade te beperken laat de overheid jaarlijks ongeveer een kwart van de populatie schieten. Het gaat daarbij om het aan een vergunning gebonden, legaal doden van beschermde vogels.

De Stichting Knobbelzwaan-Platform stelt zich ten doel: het bevorderen van ethische en wetenschappelijk verantwoorde alternatieven van het huidige afschotbeleid. Een van de aandachtspunten daarbij is het in kaart brengen van de aard, omvang en verspreiding van de illegale vervolging van Knobbelzwanen in Nederland (zwanen doodslaan, nesten vernielen e.d.). Informatie over deze overtredingen van de vogelwet wordt gevraagd in de vorm van krantenartikelen, publikaties, getuigenis-

sen, bevindingen en geruchten, onder vermelding van bron, plaats en datum van het voorval. Gegevens over illegale vervolging van Knobbelzwanen kunnen worden gezonden aan: *Stichting Knobbelzwanen-Platform, afdeling Misstandenregistratie, Postbus 1028, 1200 BA Hilversum.*

Limburgse Vogels

In 1989 verscheen voor het eerst het provinciaal tijdschrift *Limburgse Vogels*. Dit tijdschrift is een gezamenlijke uitgave van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Vogelwacht Limburg. Met dit tijdschrift willen beide verenigingen de vogelstudie in Limburg stimuleren.

In de eerste jaargangen werden interessante artikelen van uiteenlopende aard opgenomen. Zo werden onder andere artikelen gepubliceerd over de aantalsontwikkelingen van Dodaars en Buidelmee, over kraanvogelpleisterplaatsen en aalscholvertrek, over Rietganzen in de Peelstreek en over wintervogels langs de Limburgse beken. Daarnaast werd aandacht geschonken aan waarnemingen van zeldzame vogels in Limburg.

Door de gevarieerde inhoud is dit tijdschrift niet alleen onmisbaar voor iedereen die zich bezig houdt met vogelstudie in Limburg, maar ook voor hen die op de hoogte willen blijven van alle veranderingen in de Limburgse vogelwereld.

Het tijdschrift verschijnt viermaal per jaar. Een abonnement kost minimaal f 22,50 per jaar (bedrijven, instellingen en verenigingen betalen minimaal f 35,-). Leden van de beide verenigingen die het tijdschrift uitgeven, krijgen f 5,- korting. Aanmeldingen worden tegemoet gezien op het contactadres: *Limburgse Vogels, Aldrinstraat 16, 6071 BG Swalmen.*

Flamingo, Kleinste Jager en Lachstern niet langer beoordeeld door de CDNA

Het aantal gevallen van Flamingo *Phoenicopterus ruber*, Kleinste Jager *Stercorarius longicaudus* en Lachstern *Gelochelidon nilotica* in Nederland is in de laatste jaren zó groot geworden, dat de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) besloten heeft deze soorten vanaf 1 januari 1993 niet langer te beoordelen. Men wordt verzocht om ten behoeve van de volledigheid en het overzicht ieder niet door de CDNA behandeld geval van deze soorten dat dateert van vóór 1993 alsnog te zenden naar: *CDNA, Postbus 45, 2082 AA Santpoort-Zuid.*

In de laatste jaren werden mogelijk ten onrechte waarnemingen van verschillende Flamingo's tot één geval herleid wanneer de data elkaar niet overlapt. Hierdoor kan het aantal ingediende exemplaren groter geweest zijn dan het aantal dat in de CDNA-jaarverslagen werd genoemd. Bovendien zijn veel gevallen niet aan de CDNA voorgelegd omdat het naar de mening van de waarnemers om ontsnapte kooivogels ging. Voorkomen en status van

de Flamingo zijn vergelijkbaar met die van niet door de CDNA beoordeelde soorten als Ooievaar *Ciconia ciconia*, Dwerggans *Anser erythropus*, Casarca *Tadorna ferruginea* en Raaf *Corvus corax*. Al deze schaarse, maar regelmatig voorkomende soorten hebben gemeen dat niet (meer) is na te gaan welke exemplaren uit gevangenschap of uit geïntroduceerde populaties afkomstig zijn en welke exemplaren echt wild zijn en op eigen kracht ons land bereikt hebben.

Van de Kleinste Jager zijn sinds 1980 gemiddeld meer dan zes aanvaarde gevallen per jaar bekend geworden. Jaren met slechts een enkel aanvaard geval (1989) wisselden af met jaren waarin er 14 (1988) of 15 (1990) werden aanvaard. Een groot aantal op zeetrekposten waargenomen exemplaren werd niet ingediend vanwege het probleem om van langsvliegende vogels die niet al te dichtbij passeren, een acceptabele beschrijving te maken. Het voorkomen verschilt echter niet veel van dat van een soort als de Vorkstaartmeeuw *Larus sabini* die geen beoordeelsoort is.

Van de Lachstern werden tot nu toe de gevallen van Balgzand (NH) wel geregistreerd, maar niet beoordeeld, terwijl de gevallen uit de rest van Nederland wel beoordeeld werden. De opvatting dat de Lachstern buiten Balgzand als een dwaalgast dient te worden beschouwd, blijkt echter niet juist te zijn. Deze soort pleistert in de nazomer behalve bij Balgzand ook op andere plaatsen in Noord-Holland. Bovendien is er jaarlijks een aantal waarnemingen uit de andere provincies.

In de regel beoordeelt de CDNA alleen soorten waarvan over een (al naar gelang de soort variabele) reeks van jaren gemiddeld niet meer dan twee gevallen per jaar worden aanvaard. In 1989-92 werden alleen Dwerggans (per 1 januari 1990), Roodkeelpieper *Anthus cervinus* en Roodmus *Carpodacus erythrinus* (per 1 januari 1992) als beoordeelsoort afgevoerd. Sinds 1 januari 1989 zijn geen "oude" soorten toegevoegd, hoewel het Woudaapje *Ixobrychus minutus* hard op weg is een beoordeelsoort te worden. Tot de in 1980-90 talrijkste beoordeelsoorten waarvan ook na 1992 gevallen door de CDNA dienen te worden beoordeeld, behoren Poelruiter *Tringa stagnatilis*, Bijeneter *Merops apiaster*, Waterrietzanger *Acrocephalus paludicola*, Sperwergrasmus *Sylvia nisoria* en Grote Kruisbek *Loxia pytyopsittacus*. De Waterrietzanger (die in België zo talrijk doortrekt dat hij sinds 1 januari 1989 niet meer door de Vlaamse zeldzaamhedencommissie wordt behandeld) en de Sperwergrasmus zijn de enige beoordeelsoorten waarvan ringangsten wel worden geregistreerd, maar niet beoordeeld. *Arnoud B. van den Berg*.

Oproep boerenzwaluw- en gierzwaluwinventarisatie

Er wordt verondersteld dat de aantallen broedende Boerenzwaluwen en Gierzwaluwen in Nederland achteruit gaan. Dit is o.a. uit verschillende tellingen en uit een in 1991 door Sovon gehouden enquête gebleken. Als oorzaken van deze achteruitgang worden onder meer de veranderingen in de landbouw en stedenbouw genoemd. Hard cijfermateriaal over de ontwikkeling van de stand is echter schaars en ook in het Sovon-materiaal zijn beide soorten voorlopig nog onderbelicht.

Oude gegevens zijn vaak summier en niet eenduidig te

interpreteren. Dit was voor Vogelbescherming aanleiding om Sovon te vragen een onderzoek te starten naar de huidige stand van beide soorten. Gegeven de lacune wat betreft kennis van aantallen en met het oog op toekomstige bedreigingen (verandering in boerderijstallen en renovatie van stadswijken), zal het onderzoek zich concentreren op broedvogelaantallen en nestplaatskeus.

Bij het Vogeltrekstation loopt onder coördinatorschap van Bennie van den Brink het Ringproject Boerenzwaluw. Dit Ringproject zal zich richten op broedsucces, overleving, dispersie van jonge Boerenzwaluwen en plaatstrouw. Daartoe wordt in een aantal gebieden jaarlijks het aantal Boerenzwaluwen geteld en geringd. Deze gebieden (en Sovon-districten) zijn Joure (district 2, Friesland), Oldebroek (district 11, Veluwe), Enschede (district 5, Twente), Tiel (district 13, Grote Rivieren), Gouda/Reeuwijkse plassen (district 9, Zuid-Holland noord), Walcheren (district 14, Zeeland) en de Zuidelijke Peel (district 17, Limburg-noord). Voor deze gebieden wordt de telling door middel van overleg tussen districtscoördinator Sovon en ringers gecoördineerd, zodat dubbel werk vermeden wordt.

Voor het veldseizoen 1993 worden nog enthousiaste vrijwilligers gezocht om mee te werken aan de inventarisatie van Boerenzwaluw en Gierzwaluw. Het doel van de inventarisatie zal tweeledig zijn: opname van het broedbestand en beschrijving van de nestplaatsen. Belangstellenden – voor informatie, telformulieren, handleiding – wordt verzocht contact op te nemen met de districtscoördinator of met: *Mark Bakker, coördinator Project Boerenzwaluw en Gierzwaluw, Sovon, Rijksweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen, (08895) 43753*. Voor vragen t.a.v. het Ringproject: *Bennie van den Brink, coördinator Ringproject Boerenzwaluw, postbus 70, 6666 ZG Heteren (05252) 1347*.

Steltlopernieuwsbrief NSWG

De Nederlandse Steltloper Werkgroep (NSWG) start in 1993 met de uitgave van een nieuwsbrief, die tweemaal per jaar gaat verschijnen. Nieuwtjes over steltlopers, zowel in getijdegebieden als in het binnenland, zullen aan bod komen, bijv. resultaten NSWG-projecten, lopend onderzoek, (kleur)ringprojecten, oproepen, aankondigingen van studiedagen. Voor f10,- per jaar zullen twee nieuwsbrieven worden toegezonden. Kopij voor het eerste nummer moet vóór 1 april worden opgestuurd, bij voorkeur op een diskette in WordPerfect 5.1. Zowel aanmeldingen als kopij kunnen gestuurd worden naar: *G. J. Gerritsen, Julianastraat 40, 8019 AX Zwolle*.

Vogelinventarisaties in Turkije in 1993: wie helpt?

Turkije is een rijk vogelland. Het land herbergt op dit moment internationaal gezien maar liefst 94 belangrijke vogelgebieden (IBA's: *important bird areas*). Hiervan staan er 79 beschreven in het Turkse IBA-boek dat in 1989 het licht zag. Een groot deel van de Turkse IBA's is in meer of mindere mate bedreigd. IBA-boeken hebben vooral een beschermingsdoel en zijn in eerste instantie dan ook bedoeld voor overheden en beleidsmakers. Maar ook vogelaars maken natuurlijk dankbaar gebruik van de

geboden informatie, bijvoorbeeld bij het voorbereiden van hun vakantie.

De Turkse natuur- en vogelbescherming (DHKD) voert samen met Birdlife International (voorheen ICBP) sinds 1989 een gedegen (her)inventarisatie van deze gebieden uit en tracht tevens nog onbekende IBA's op te sporen (sinds 1986 zijn 15 nieuwe ontdekt). In 1994 zal DHKD een geheel bijgewerkte versie van het IBA-boek uitbrengen. Om deze publikatie zo volledig mogelijk te maken, roept DHKD de hulp in van vogelaars die in Turkije hun vakantie komen doorbrengen. DHKD zit vooral verlegen om bepaalde gegevens uit de periode april-juni en soms ook om herfstgegevens van de volgende 23 gebieden: Longoz Ormani, Sülüklü Lake, Yedigöller National Park, Ilgaz Mountains, Köroğlu Mountains (roofvogels), Balıkdami Lake, Akşehir Lake, Eber Lake, Sugla Lake, Sütçüler Vulture Colony, Tuz Lake, Çöl & Uyuz Lake, Eregli Marshes, Sultan Marshes, Centrale Plateau (Kleine Torenvalk), Erzurum Plain, Ispir Vulture Colony, Hacli Lake, Kuyucuk Lake, Karli Lake, Saz Gölü, Igdir Plain, Van Lake. Mocht u van plan zijn een of meerdere van deze gebieden te bezoeken, neemt u dan van te voren contact op met: *DKHD, IBA-project, Murat Yarar, PK 18, 80810 Bebek-Istanbul, Turkije, fax: + 90 1 279 55 44*. Murat meldt u dan welke gegevens nog verzameld moeten worden en ook kan Murat kaarten en detailinformatie verschaffen. Een lijst met beknopte beschrijvingen van ligging, biotoop, nog benodigde gegevens en logistieke details van deze gebieden is ook verkrijgbaar bij: *Vogelbescherming, Joke Winkelman,*

Driebergseweg 16-C, 3708 JB Zeist. Ook vogelaars die in 1993 andere delen van Turkije bezoeken of beschikken over vogelwaarnemingen uit recente jaren, wordt gevraagd deze op te sturen. Alle inzenders zullen worden vermeld in het nieuwe IBA-boek.

1993 Autumn Migration Survey, Israël

Er worden weer ervaren vogeltellers gevraagd voor de jaarlijkse *Raptor, Stork and Pelican Migration Survey* in de Noordelijke Valleien in Israël (10 augustus – 20 oktober). Tijdens de herfst van 1991 werden, verdeeld over een periode van 45 dagen, ongeveer 806 000 trekvogels boven Israël geteld. Hieronder waren 580 000 roofvogels (30 soorten), 190 000 Ooievaars en 36 000 Roze Pelikanen.

U wordt uitgenodigd om, deel uit makende van een internationaal team van vogeltellers, de drukste trekroute van het westelijke palearctische gebied te ervaren. De minimum periode voor deelname is drie weken. De reiskosten zijn voor eigen rekening, maar de kosten van overnachtingen en voedsel in Israël worden vergoed.

Bent u een ervaren vogelaar die in staat en genegen is ten minste acht uren per dag vogeltrek te registreren, schrijft u dan naar: *Ron Beer, Autumn Survey, Israël Raptor Information Center (IRIC), Har-Gilo, Doar Na Zfon Yehuda, 90907 Israël. Tel: 972-2-932383/4*. Omschrijving van eerder opgedane ervaring toevoegen.

